

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૨ (ગુ.મા.)

Economics of Growth, Development & Planning : II

તારીખ : ૦૬/૦૩/૨૦૧૭

ખેતક નંબર : .....

સમય : ૧૦:૦૦ થી ૧૨:૦૦

કુલ ગુણ : ૫૦

૧. ટૂંકમાં જવાબો આપો. (કોઈ પણ દસ)

(૧૦)

૧. નવપ્રવર્તનનો અર્થ સમજાવો.
૨. વૃદ્ધિના કુદરતી દરનું સમીકરણ લખો.
૩. પ્રો. કિંડલર્બજરની આર્થિક મોડેલની વ્યાખ્યા લખો.
૪. મૂડીવાદી અધિરોષની આકૃતિ દોરો.
૫. શૂન્ય રાશિ પ્રેરણાઓ એટલે શું ?
૬. પ્રચ્છન્ન બેકારીઓ અર્થ સમજાવો.
૭. સમતોલ વિકાસનો અર્થ સમજાવો.
૮. શ્રમ પ્રદાન અને મૂડી-પ્રદાન ઉત્પાદન પદ્ધતિનો અર્થ સમજાવો.
૯. ખર્ચ-લાભ પદ્ધતિની ઉપયોગીતા, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ
૧૦. સાધન ઉત્પાદન વિદ્વેષણાનાં હેતુઓ લખો.
૧૧. આર્થિક વૃદ્ધિનાં મોડેલના પ્રકારો.
૧૨. નવપ્રવર્તનમાં કઈ કઈ વિગતો

૨. શ્રમ પ્રદાન ઉત્પાદન પદ્ધતિની તરફેણ અને તિરુદ્ધની દલીલોની વિસ્તૃત ચર્ચા.

(૧૫)

અથવા

૨. ખર્ચ-લાભ વિદ્વેષણાની અગત્યતા અને પદ્ધતિઓ જણાવી મર્યાદાઓ સમજાવો.

અથવા

૨. પ્રો. રોડાનનો પ્રારંભિક શક્તિશાળી સિદ્ધાંત સમજાવી મર્યાદાઓ જણાવો.

અથવા

૨. આર્થિક વૃદ્ધિનું મોડેલ અર્થ સમજાવી તેની ઉપયોગીતા અને મર્યાદાઓની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

૩. હેરડ-ડોમરનું મોડેલ સમજાવો.

(૧૫)

(૧) સમાનતા (૨) તફાવત (૩) મર્યાદા

અથવા

૩. મૂડી ઉત્પાદન ગુણોત્તર એટલે શું ? તેની ઉપયોગીતા, મર્યાદાઓ સમજાવો અસર કરતા પરિબલો.

અથવા

૩. પો. લેવિસનું મોડેલનું મૂલ્યાંકન કરો.

(પાનું ઊલટાવો)

૪. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

(૧૦)

૧. નર્કસનું મોડેલ
૨. શુમ્પીટરનું આર્થિક વૃદ્ધિનું મોડેલ
૩. શ્રમ પ્રધાન ઉત્પાદન પદ્ધતિની તરફેણ
૪. પ્રોજેક્ટ નીતિવિષયક ઘડતરનું મહત્ત્વ
૫. મૂડી પ્રધાન ઉત્પાદન પદ્ધતિની તરફેણ દલીલો
૬. સાધન ઉત્પાદન પદ્ધતિની લાક્ષણિકતાઓ
૭. સમતોલ વિકાસમાં પ્રો. નર્કસ અને લેવિસના વિચારો.
૮. આર્થિક વિકાસમાં નિયોજકની ભૂમિકા
૯. અસમતોલ વિકાસ હર્ષમેનની સમજૂતી.

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૨ (ગુ.મા.)

સંચાલન : સિદ્ધાંત અને વ્યવહાર

તારીખ : ૧૦/૦૩/૨૦૧૭

સમય : ૦૮:૦૦ થી ૧૦:૦૦

બેઠક નંબર : .....

કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબો સ્પષ્ટ અને મુદ્દાસર હોવા જરૂરી છે.

૧. નીચેનાં પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૧૦)

૧. પરિવર્તનના લક્ષણો જણાવો.
૨. જૂથ અને ટીમ વચ્ચે શું ભેદ છે ?
૩. સ્ટ્રોકિંગ એટલે શું ?
૪. વિશ્વાસ દ્વારા સંચાલનનો અર્થ આપો.
૫. માર્મિક કૌશલ્યના લક્ષણો જણાવો.

૨. પરિવર્તન સંચાલનની વ્યાખ્યા આપી, પરિવર્તનના વૈયતિક વિરોધના કારણોની ચર્ચા કરો. (૧૨)

અથવા

૨. ટીમની આંતરિક ગતિવિધિ સમજાવો. (૧૨)

૩. (અ) વિસંવાદિતાની હકારાત્મક અને નિષેદાત્મક ભૂમિકા જણાવો. (૦૬)

(બ) વિસંવાદિતા પ્રક્રિયાના તબક્કાઓ વર્ણવો. (૦૬)

અથવા

૩. (અ) વિસંવાદિતાના પ્રકારોની ચર્ચા કરો. (૦૬)

(બ) વિશ્વાસ દ્વારા સંચાલનના ભયસ્થાનો સમજાવો. (૦૬)

૪. (અ) કોઈ પણ બે નો જવાબ આપો. (૧૦)

(૧) ઇંદાકીય પ્રક્રિયાનું પુનઃ ઈજનેરીકરણ

(૨) મૂલ્ય પ્રવાહનું સંચાલન

(૩) સશક્તિકરણ

૪. કેસ સ્ટડી : (૦૬)

રાજેશ ફાર્મા, કંપની એક પ્રાઈવેટ લિમિટેડ કંપની છે. તેનાં કર્મચારીઓની મનોવૈજ્ઞાનિક સ્થિતિનો અભ્યાસ કરતા માલૂમ પડ્યું કે ૮૦ જેટલા કર્મચારીઓમાંથી ૩૦ જેટલા કર્મચારીઓ શક્તિવિહોળા છે. તેમની સ્વ-કાર્યસાધકતાનો વિશ્વાસ ડગી જતા તેઓ હતાશા અને નિરાશા અનુભવે છે. આવા કર્મચારીઓ શક્તિવિહોળા હોવાનું કારણ એ જાણવા મળ્યું છે કે વ્યવસ્થાતંત્રમાં ખૂબ જ મોટા ફેરફારો થાય છે. મેનેજરનું વલણ આપખુદશાહીનું છે અને કાર્યમાં વૈવિધ્યકરણનાં જ્ઞાનનો અભાવ જોવા મળે છે.

ઉપરોક્ત કેસમાં સંચાલકીય પ્રશ્ન સંડોવાયેલો છે. સંચાલકોએ શક્તિ-વિહોળાની પરિસ્થિતિ દૂર કરવા શું કરવું જોઈએ ?

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૨ (ગુ.મા.)

વિજ્ઞાપન અને વેચાણકળા

તારીખ : ૧૧/૦૩/૨૦૧૭

સમય : ૦૮:૦૦ થી ૧૦:૦૦

બેઠક નંબર : .....

કુલ ગુણ : ૫૦

૧. ટૂંકમાં જવાબ આપો.

(૧૦)

૧. કોપી વિકાસની પ્રક્રિયા જણાવો.
૨. નૈતિક અપીલ એટલે શું ?
૩. વેચાણ વ્યવસ્થાતંત્રના પ્રકારો જણાવો.
૪. આદર્શ વળતર યોજનાના લક્ષણો જણાવો.
૫. વેચાણક્રિયા પડતર વિશ્લેષણના પ્રશ્નો જણાવો.

૨. વિજ્ઞાપન સંદેશાના વિકાસની પ્રક્રિયા સમજાવો.

(૧૩)

અથવા

૨. પ્રિ-ટેસ્ટિંગ માટેની ઉપભોક્તા જરૂરી સર્વે પદ્ધતિ તથા મનોવૈજ્ઞાનિક વિશ્લેષણની પદ્ધતિ સમજાવો.

(૧૩)

૩. (અ) વેચાણ ખર્ચ પર અંકુશ રાખવાની પદ્ધતિઓ સમજાવો.

(૦૭)

(બ) વેચાણ મેનેજરની લાયકાતોની ચર્ચા કરો.

(૦૭)

અથવા

૩. (અ) સેલ્સમેનને વળતર યોજનાને અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો.

(૦૭)

(બ) વેચાણદળ કામગીરી મૂલ્યાંકનની પ્રક્રિયા વર્ણવો.

(૦૭)

૪. (અ) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે એક)

(૦૭)

૧. જાહેરાત એજન્સીના કાર્યો

૨. વેચાણ સભા

૩. ક્ષેત્રિય વ્યવસ્થાતંત્ર

૪. (બ) કેસ સ્ટડી :

(૦૬)

શિવ હોમ એપ્લાએન્સિસ લિ. કંપની પોતાના સેલ્સમેનોને સારો પગાર આપે છે.

આ કંપનીએ સેલ્સમેનને પ્રેરિત કરવા માટે એક પ્રોત્સાહન પગાર યોજના વિચારી છે. જે હેઠળ કંપની સેલ્સમેનના ભેગા થયેલા વેચાણ પોઈન્ટને રીડીમ કરવા માટે ઘરવપરાશની વસ્તુઓ વિના મૂલ્યે મેળવી શકે છે.

તેઓ એક મુસાફરી યોજના પણ લાગુ કરવા માંગે છે. દેશમાં કે વિદેશમાં પ્રવાસ એ દરેકનું સ્વપ્ન હોય છે. યોજના લાગુ કરતા માલુમ પડે છે કે મુસાફરી યોજના વધુ પસંદ કરાય છે. કારણ કે સેલ્સમેન પોતાના પરિવાર સાથે ફરવા જઈ શકે છે.

શું તમે પ્રેરણા માટે બીજા કોઈ સૂચન કરવા માંગશો ?

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૨ (ગુ.મા.)

તારીખ : ૧૪/૦૩/૨૦૧૭ નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ : IV બેઠક નંબર : .....

સમય : ૦૮:૦૦ થી ૧૦:૦૦ કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુ આપેલ અંક પ્રશ્નન ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબના ભાગરૂપે તમામ જરૂરી ગણતરી દર્શાવો.

૧. માગ્યા મુજબ જવાબ આપો :

(અ) અ કંપનીએ બ કંપનીના રૂા. ૧૦ નો એક એવા ૪,૫૦૦ શેર તા. ૧-૪-૨૦૦૯ ના રોજ ખરીદ્યા હતા. (૦૫)
તા. ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૧૦ ના રોજનાં બે કંપનીઓમાં પાકાં સરવૈયાં નીચે મુજબ હતાં :

તા. ૩૧-૩-૨૦૧૦ ના રોજનાં પાકાં સરવૈયાં

દેવાં	અ કંપની રૂા.	બ કંપની રૂા.	મિલકતો	અ કંપની રૂા.	બ કંપની રૂા.
શેર મૂડી :			પરચૂરણ મિલકતો	૧,૨૦,૦૦૦	૧,૧૦,૦૦૦
રૂા. ૧૦ નો એક એવા			સ્ટોક	૩૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦
શેર	૧,૦૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦	બ લિ. ના શેર	૮૦,૦૦૦	-
સા. અનામત	૫૦,૦૦૦	૩૦,૦૦૦			
ન. ગુ. ખાતું	૫૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦			
લેણદારો	૩૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦			
	૨,૩૦,૦૦૦	૧,૩૦,૦૦૦		૨,૩૦,૦૦૦	૧,૩૦,૦૦૦

અ કંપનીએ તા. ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૦૯ ના રોજ બ કંપનીના શેર ખરીદ્યા ત્યારે બ કંપનીના ચોપડે સામાન્ય અનામતની બાકી રૂા. ૨૦,૦૦૦ અને નફા ગુકસાન ખાતાની જમા બાકી રૂા. ૧૨,૦૦૦ હતી. ઉપરની માહિતી પરથી પાઘડી કે મૂડી અનામાત અને લઘુમતી હિતની ગણતરી કરો.

(બ) નીચેની માહિતી પરથી કામગીરી પ્રવૃત્તિમાંથી મળતા રોકડ પ્રવાહની ગણતરી કરો : (૦૫)

	૧-૪-૨૦૦૫	૧-૪-૨૦૦૫
	રૂા.	રૂા.
નફા-ગુકસાન ખાતું	૬૦,૦૦૦	૭૦,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૨૦,૦૦૦	૩૦,૦૦૦
પ્લાન્ટ પર ઘસારાની જોગવાઈ	૬૦,૦૦૦	૭૦,૦૦૦
ખર્ચા ચૂકવવાના બાકી	૧૦,૦૦૦	૬,૦૦૦
પાઘડી	૪૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦
દેવાદારો	૮૦,૦૦૦	૭૦,૦૦૦

વર્ષ દરમિયાન રૂા. ૪૦,૦૦૦ ની પડતર કિંમતના પ્લાન્ટની એક આઈટેમ જેમ ચોપડે કિંમત રૂા. ૨૮,૦૦૦ છે તે રૂા. ૩૬,૦૦૦ માં વેચેલ છે.

૨. ઘી સ્નેહ કંપની લિમિટેડનાં ૩૧મી માર્ચના રોજનાં પાકાં સરવૈયા નીચે મુજબ છે :

(૧૪)

પાકાં સરવૈયાં

દેવાં	૩૧-૦૩-'૦૮	૩૧-૦૩-'૦૯	મિલકતો	૩૧-૦૩-'૦૮	૩૧-૦૩-'૦૯
શેર મૂડી			પાઘડી	૩૦,૦૦૦	૨૮,૦૦૦
(દરેક રૂ.૧૦૦ નો શેર)	૧,૦૦,૦૦૦	૧,૫૦,૦૦૦	મકાન	૬૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૬૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦	યંત્રો	૪૦,૦૦૦	૯૫,૦૦૦
ન. નું. ખાતું	૧૦,૦૦૦	૧૨,૦૦૦	રોકાણો	૧૫,૦૦૦	૧૨,૦૦૦
૧૦% ના ડિબેન્ચર	-	૫૦,૦૦૦	સ્ટોક	૧૬,૦૦૦	૨૫,૦૦૦
દેવી હૂંડી	૨૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦	દેવાદારો	૪૯,૦૦૦	૨૧,૦૦૦
પરચૂરણ લેણદારો	૨૫,૦૦૦	૩૧,૦૦૦	રોકડ-બેંક	૧૨,૦૦૦	૧૩,૦૦૦
કરવેરાની જોગવાઈ	૧૫,૦૦૦	૧૭,૦૦૦	પ્રાથમિક ખર્ચા	૮,૦૦૦	૬,૦૦૦
	૨,૩૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦		૨,૩૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

- (૧) તા. ૦૧-૦૪-૨૦૦૮ ના રોજ સામાન્ય અનામતે મૂડીકૃત કરીને દરેક બે ઈક્વિટી શેરદીઠ એક ઈક્વિટી શેર લેખે બોનસ શેર આપવામાં આવ્યા હતાં.
- (૨) વર્ષ દરમિયાન રૂ. ૧૪,૦૦૦ નો આવકવેરો ચૂકવવામાં આવ્યો હતો તથા વર્ષ દરમિયાન રૂ. ૮,૦૦૦ વચગાળાનું ડિવિડન્ડ ચૂકવવામાં આવ્યું હતું.
- (૩) મકાન પર રૂ. ૬,૦૦૦ અને યંત્રો પર રૂ. ૪,૦૦૦ ઘસારો ગણેલ છે.
- (૪) રૂ. ૧૦,૦૦૦ ની પડતર કિંમતનું યંત્ર નફાની વેચેલ હતું, જે નફો મૂડી અનામત ખાતે જમા લીધેલ હતો.
- (૫) વર્ષ દરમિયાન ડિબેન્ચર ૫% વટાવથી બહાર પાડયા હતા.
- (૬) તા. ૩૧-૩-૨૦૦૮ નો આખર સ્ટોક પડતર કિંમત કરતાં ૨૦% ઓછી કિંમતે દર્શાવેલ છે. તા. ૩૧-૩-૨૦૦૯ નો આખર સ્ટોક પડતર કિંમતે જ દર્શાવેલ છે.
- (૭) પાઘડી મૂડી અનામત સાથે માંડી વાળવામાં આવી છે.
- (૮) રૂ. ૫,૦૦૦ ની પડતર કિંમતના રોકાણો ૨૦% નફાથી વેચવામાં આવ્યા હતાં. અને નફો નફા નુકસાન ખાતે જમા કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરની માહિતી પરથી ૨૦૦૮-'૦૯ ના વર્ષ માટેનું રોકડ પ્રવાહ પત્રક તથા જરૂરી ખાતાંઓ તૈયાર કરો.

અથવા

૨. ધ્યાના લિ. ના તા. ૩૧-૩-૨૦૦૪ અને તા. ૩૧-૩-૨૦૦૫ ના રોજના પાકા સરવૈયા નીચે પ્રમાણે છે. (૧૪)

જવાબદારી	૩૧-૩-'૦૪	૩૧-૩-'૦૫	મિલકતો	૩૧-૩-'૦૪	૩૧-૩-'૦૫
રૂ. ૧૦ નો તેવાની ઈક્વિટી			પાઘડી	૩,૦૦,૦૦૦	૨,૬૨,૦૦૦
શેરમૂડી	૧૨,૦૦,૦૦૦	૨૧,૦૦,૦૦૦	જમીન - મકાન	૧૨,૩૦,૦૦૦	૮,૪૦,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૮,૪૦,૦૦૦	૫,૪૦,૦૦૦	પ્લાન્ટ અને યંત્રો	૩,૬૦,૦૦૦	૭,૮૦,૦૦૦
મૂડી અનામત	-	૬૦,૦૦૦	રોકાણો	૧,૨૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦
નફા-નુકસાન ખાતું	૩,૬૦,૦૦૦	૪,૫૦,૦૦૦	સ્ટોક	૪,૨૦,૦૦૦	૧૦,૫૦,૦૦૦
૧૫% નાં ડિબેન્ચર્સ	-	૬,૦૦,૦૦૦	દેવાદારો	૪,૮૦,૦૦૦	૯,૪૮,૦૦૦
લેણદારો	૨,૭૦,૦૦૦	૩,૬૦,૦૦૦	લેણી હૂંડીઓ	૭૮,૦૦૦	૨,૫૨,૦૦૦
દેવી હૂંડીઓ	૨,૪૦,૦૦૦	૧,૦૮,૦૦૦	બેન્ક-રોકડ	૩,૬૦,૦૦૦	૩,૩૬,૦૦૦
સૂચિત ડિવિડન્ડ	૨,૧૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦	પ્રાથમિક ખર્ચા	૪૨,૦૦૦	૩૦,૦૦૦
કરવેરાની જોગવાઈ	૨,૪૦,૦૦૦	૨,૭૬,૦૦૦	ડિબેન્ચર વટાવ	-	૩૬,૦૦૦
સ્ટાફ પેન્શન ફંડ	૩૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦			
	૩૩,૯૦,૦૦૦	૪૮,૫૪,૦૦૦		૩૩,૯૦,૦૦૦	૪૮,૫૪,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

- (૧) રૂ. ૪,૨૦,૦૦૦ ની મૂળ કિંમતના જમીન-મકાન જેની ઘસારા બાદ કિંમત રૂ. ૩,૦૦,૦૦૦ હતી તે રૂ. ૪,૮૦,૦૦૦ માં વેચવામાં આવ્યાં. વેચાણથી મળેલ નફામાંથી મૂડી નફો મૂડી અનામત ખાતે અને મહેસૂલી નફો નફા-નુકસાન ખાતે લઈ જવામાં આવ્યો હતો.
- (૨) વર્ષ દરમિયાન રૂ. ૫,૧૦,૦૦૦ ની પડતરના ચંત્રો ખરીદવામાં આવ્યા હતાં.
- (૩) ડિવેન્ડસ ૧૦% ના વટાવે બહાર પાડવામાં આવ્યા હતાં.
- (૪) સામાન્ય અનામતમાંથી જરૂરી રકમનો ઉપયોગ કરીને વર્તમાન ઈકિવટી શેરહોલ્ડારોને ૫:૨ ના પ્રમાણમાં બોનસ શેર આપવામાં આવ્યા હતા.
- (૫) ગયા વર્ષનું સૂચિત ડિવિડન્ડ ચૂકવી આપ્યું હતું અને વચગાળાના ડિવિડન્ડ પેટે રૂ. ૭૨,૦૦૦ ચૂકવવામાં આવ્યા હતાં.
- (૬) ગયા વર્ષના રૂ. ૨,૧૬,૦૦૦ ના કરવેરા ચૂકવવામાં આવ્યા હતાં.
ઉપરોક્ત માહિતીને આધારે એકાઉન્ટિંગ સ્ટાન્ડર્ડ-૩ પ્રમાણેનું રોકડ પ્રવાહ પત્રક બનાવો. (જરૂરી ગણતરીઓ જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો).

૩. ૩૧-૩-૨૦૦૦ ના રોજનાં સન લિમિટેડ અને મુન લિમિટેડનાં પાકાં સરવૈયા નીચે આપેલ છે : (૧૪)

જવાબદારી	સન લિ. રૂ.	મુન લિ. રૂ.	મિલકતો	સન લિ. રૂ.	મુન લિ. રૂ.
પૂરા ભરપાઈ ઈકિવટી શેર			કામમી મિલકતો	૪૪,૦૦૦	૮૪,૦૦૦
દરેક રૂ. ૧૦ નો	૧,૨૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦	રોકાણો મુન લિ. માં (૮૦૦૦		
સામાન્ય અનામત	૨૦,૦૦૦	૩૬,૦૦૦	શેર દરેક રૂ. ૧૧ લેખે)	૮૮,૦૦૦	-
નફા-નુકસાન ખાતું	૧૨,૦૦૦	૨૦,૦૦૦	સ્ટોક	૧૦,૦૦૦	૪૦,૦૦૦
દેવી હૂંડી	૨,૦૦૦	૫,૦૦૦	દેવાદારો	૬,૦૦૦	૧૫,૦૦૦
લેણદારો	૪,૦૦૦	૭,૦૦૦	બેન્ક સિલક	૬,૦૦૦	૧૩,૦૦૦
			લેણી હૂંડીઓ	૪,૦૦૦	૧૬,૦૦૦
	૧,૫૮,૦૦૦	૧,૬૮,૦૦૦		૧,૫૮,૦૦૦	૧,૬૮,૦૦૦

સન લિમિટેડની સંશિયત જવાબદારીઓમાં રૂ. ૨,૫૦૦ વટાવેલ લેણ હૂંડીઓ જે હજી પાકી નથી તે દર્શાવેલ છે.

સન લિમિટેડે તા. ૧-૪-૧૯૯૭ ના રોજ શેર ખરીદ્યા હતા. શેર ખરીદ્યા તારીખે મુન લિમિટેડે ચોપડે સામાન્ય અનામત અને નફા નુકસાન ખાતાની (જમા) બાકી અનુક્રમે રૂ. ૩૦,૦૦૦ અને રૂ. ૧૬,૦૦૦ હતી. શેર ખરીદ્યા તારીખથી દર વર્ષે ૧૦% લેખે ડિવિડન્ડ ચૂકવેલ છે. પ્રથમ ડિવિડન્ડ શેર ખરીદ્યા પહેલાંના નફામાંથી ચૂકવેલ છે. સન લિમિટેડ તમામ ડિવિડન્ડ નફા નુકસાન ખાતે જમા લીધેલ છે.

મુન લિમિટેડે તા. ૩૧-૩-૨૦૦૦ ના રોજ ધારણ કરેલ ૫ (પાંચ) શેરના બદલામાં એક શેર બોનસ તરીકે આપેલ છે. તેમ છતાં આની હિસાબોમાં અસર આપવામાં આવી નથી. આ બોનસ તા. ૧-૪-૧૯૯૭ પહેલાંની સામાન્ય અનામતની બાકીમાંથી આપેલ છે.

શેર ખરીદ્યા ત્યારે મુન લિમિટેડની કાયમી મિલકતોની કિંમત રૂ. ૧,૦૮,૦૦૦ આંકવામાં સંમતી સધાઈ હતી. કાયમી મિલકતો પર તા. ૧-૪-૧૯૯૭ ની કિંમત પર ૧૦% લેખે સીદી લીટીની પદ્ધતિથી ઘસારો ગણવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત તારીખ પછી કાયમી મિલકતો ખરીદવામાં કે વેચવામાં આવી નથી.

પ્રત્યેક વર્ષના નફામાંથી રૂ. ૨,૦૦૦ સામાન્ય અનામત ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.

સન લિમિટેડની લેણી હૂંડીઓમાં સમાયેલ રૂ. ૨,૦૦૦ ની હૂંડીઓ મુન લિમિટેડ પાસે લેણાં પૈકીની જ્યારે મુન લિમિટેડના દેવાદારોમાં સમાયેલ રૂ. ૪,૦૦૦ સન લિમિટેડ પાસે લેણાં પૈકીના છે. સન લિમિટેડ મોકલેલ રૂ. ૨,૦૦૦ નો ચેક હજી મુન લિમિટેડને મળ્યો નથી.

તા. ૩૧-૩-૨૦૦૦ ના રોજનું એકપ્રિત પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

અથવા

૩. ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૦૯ ના રોજ જયેશ લિમિટેડ નીચે મુજબ પત્રક તૈયાર કરેલ છે :

(૧૪)

વિગત	રૂ.	રૂ.
ચોખ્ખું વેચાણ		૩૦,૦૦,૦૦૦
બાદ : વેચેલ માલની પડતર		૧૭,૫૦,૦૦૦
કાર્યો નફો		૧૨,૫૦,૦૦૦
ઉમેરો : અન્ય આવકો		
રાજ્ય સરકારશ્રી તરફથી મળેલ સબસિડી	૧,૦૦,૦૦૦	
મળેલ વ્યાજ (મૂળ સ્થાને કપાયેલ આવક વેરો રૂ. ૨૫,૦૦૦)	૭૫,૦૦૦	
ચંપ્ર વેચાણનો નફો (પડતર કિંમત રૂ. ૨,૨૫,૦૦૦ એકત્રિણ ઘસારો રૂ. ૭૫,૦૦૦)	૧,૫૦,૦૦૦	૩,૨૫,૦૦૦
કાર્યો નફો		૧૫,૭૫,૦૦૦
બાદ:		
ડિબેન્ટ વ્યાજ	૩૦,૦૦૦	
વહીવટી અને વિતરણ ખર્ચ	૧,૨૦,૦૦૦	
ડિરેક્ટ ફી	૨૦,૦૦૦	
સ્ટાફનો પગાર	૩,૦૦,૦૦૦	
કામદાર બોનસ	૮૦,૦૦૦	
ઘસારો	૧,૫૦,૦૦૦	
મરામત અને નવીનીકરણ ખર્ચ	૭૫,૦૦૦	
સંશોધન અને વિકાસ ખર્ચ	૫૦,૦૦૦	
માંડી વાળેલ ડિબેન્ટ બહાર પાડવાનો ખર્ચ	૨૦,૦૦૦	
ફર્નિચર વેચાણની ખોટ	૨૫,૦૦૦	
હોસ્પિટલને દાન	૨૫,૦૦૦	
ઘાલખાધ અનામત	૪૦,૦૦૦	
રોકાણ વેચાણની ખોટ	૩૫,૦૦૦	
આવકવેરોની જોગવાઈ	૧,૫૦,૦૦૦	
ડિબેન્ટના ટ્રસ્ટીઓનું મહેનતાણું	૧૨,૫૦૦	
બેન્ક લોનનું વ્યાજ	૨૫,૦૦૦	
વિકાસ વળતર અનામત	૩૭,૫૦૦	
સૂચિત ડિવિડન્ડ	૯૦,૦૦૦	
માંડી વાળેલ ડિબેન્ટ વટાવ	૧૫,૦૦૦	૧૩,૦૦,૦૦૦
ચોખ્ખો નફો		૨,૭૫,૦૦૦

વધારાની માહિતી :

- (૧) કંપનીધારાની કલમ - ૩૫૦ મુજબ માન્ય ઘસારો રૂ. ૧,૨૫,૦૦૦ છે.
- (૨) ઘાલખાધ અનામત સામે માંડી વાળેલ ઘાલખાધ રૂ. ૧૫,૦૦૦ છે.
- (૩) સ્ટાફ પગારમાં ગયા વર્ષનો પગાર રૂ. ૧૫,૦૦૦ તેમજ એક કર્મચારીને ચુકવેલ ex-gratia payment રૂ. ૨૦,૦૦૦ નો સમાવેશ થાય છે.
- (૪) સંશોધન અને વિકાસ ખર્ચમાં રૂ. ૨૫,૦૦૦ મકાન વિસ્તરણ ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે.
- (૫) મરામત અને નવીનીકરણ ખર્ચમાં રૂ. ૩૦,૦૦૦ ના સાધનોની ખરીદીનો સમાવેશ થાય છે.
- (૬) વેચેલ ફર્નિચરની ઘસારા બાદ કિંમત રૂ. ૪૦,૦૦૦ છે.
કંપનીધારાની કલમ-૧૯૮ મુજબ સંચાલકીય મહેનતાણાની તેમજ ડિરેક્ટરોને ચૂકવવાના કમિશનની ગણતરી કરો.

૪. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

(૧૨)

- (૧) પાઘડી કે મૂડી અનામત અને લઘુમતી હિત
- (૨) રોકડપ્રવાહ પત્રકની ઉપયોગીતા
- (૩) સંચાલકીય મહેનતાણાની મહત્તમ અને લઘુત્તમ મર્યાદા

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૨ (ગુ.મા.)

તારીખ : ૧૫/૦૩/૨૦૧૭ નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પધ્ધતિ : V બેઠક નંબર : .....

સમય : ૦૮:૦૦ થી ૧૦:૦૦ કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુ આપેલ અંક પ્રશ્નન ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબના ભાગરૂપે તમામ જરૂરી ગણતરી દર્શાવો.

૧. (અ) નીચેની બાકીઓ માધ્યમ ઈન્સ્યોરન્સના લિ. નાં ચોપડેથી તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬ નાં રોજ લેવામાં આવી છે : (૦૫)

વિગત	સીધા ઇંધા અંગે રૂ.	પુનઃ વીમા અંગે રૂ.
પ્રીમિયમો :		
મળેલ	૫૦,૦૦,૦૦૦	૪,૧૦,૦૦૦
મળવાનું બાકી (૧-૧-૨૦૧૬)	૩,૦૦,૦૦૦	૪૦,૦૦૦
મળવાનું બાકી (૩૧-૧૨-૨૦૧૬)	૫,૦૦,૦૦૦	૫૦,૦૦૦
ચૂકવેલ	-	૫,૦૦,૦૦૦
ચૂકવવાનું બાકી (૧-૧-૨૦૧૬)	-	૫૦,૦૦૦
ચૂકવવાનું બાકી (૩૧-૧૨-૨૦૧૬)	-	૭૦,૦૦૦

પ્રીમિયમ બાદ પુનઃ વીમાની ગણતરી કરો.

(બ) નીચેની માહિતીઓ પરથી મૂલ્યવૃદ્ધિ તેમજ ખૂટતી માહિતી શોધો અને કર્મચારી દીઠ કમાણી ગુણોત્તર શોધો. (૦૫)

(૧) કર્મચારીની સંખ્યા - ૧૫૦

(૨) બહારથી ખરીદેલ માલ અને સેવાની વડતર રૂ. ૪૫,૦૦,૦૦૦ છે જે મૂલ્યવૃદ્ધિનાં ૭૫% છે.

(૩) બાકીઓ : રૂ.

પગાર અને મજૂરી	(?)
કર્મચારી વીમા યોજના ભંડોળ	૮૨,૫૦૦
પ્રો. ફંડમાં ફાળો	૩૭,૫૦૦
આવકવેરાની બેગવાઈ	૬,૦૦,૦૦૦
ફર્નિચર વેચાણની ખોટ	૧૮,૦૦૦
મૂડી પૂરી પાડનારાઓને ફાળવેલ	૩,૦૦,૦૦૦
ઘસારો	૧,૭૭,૦૦૦
રાખી મૂકેલ કમાણી	૫,૮૫,૦૦૦

૨. મહેક ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડના આગ વિભાગની નીચે જણાવેલ માહિતી પરથી તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬ (૧૪) ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું મહેસૂલી ખાતું તમારે તૈયાર કરવાનું છે :

	રૂ.
ચૂકવેલ	૯,૬૦,૦૦૦
ચૂકવવાના બાકી દાવા (તા. ૧-૧-૨૦૧૬)	૮૦,૦૦૦
ચૂકવવાના બાકી દાવા (તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬)	૧,૪૦,૦૦૦
સીધા ઇંધા પર મળેલ પ્રીમિયમ	૨૪,૦૦,૦૦૦
સ્વીકારેલા પુનઃવીમા પર પ્રીમિયમ	૧,૨૦,૦૦૦
આપેલ પુનઃવીમા પર પ્રીમિયમ	૧,૩૦,૦૦૦
સીધા ઇંધા પર કમિશન	૨,૦૦,૦૦૦
આપેલ પુનઃવીમા પર કમિશન	૨૦,૦૦૦
સ્વીકારેલા પુનઃવીમા પર કમિશન	૧૫,૦૦૦

સંચાલનના ખર્ચા	૪,૮૦,૦૦૦
બાકી જોખમ માટેનું અનામત (તા. ૧-૧-૨૦૧૬)	૮,૦૦,૦૦૦
બાકી જોખમ માટે વધારાનું અનામત (તા. ૧-૧-૨૦૧૬)	૪૦,૦૦૦
પ્રીમિયમ ઘટાડાએ આપેલ બોનસ	૨૪,૦૦૦
પુનર્વીમા વસૂલાત	૧૬,૦૦૦
દાવાઓ અંગે દાકતરી ખર્ચ	૧૦,૦૦૦
મોટરકાર વેચાણ પર નુકસાન	૮,૦૦૦
ઘાલખાદ	૬,૦૦૦
બેવડા કરવેરાનું રિફંડ	૯,૦૦૦
વ્યાજ અને ડિવિડન્ડ	૮૬,૦૦૦
ઉપરના પર આવકવેરો	૧૬,૦૦૦
પગારમાંથી કાપેલ સ્ટાફ ક્વાટર્સનું ભાડું	૬,૦૦૦
ફર્નિચર પર ઘસારો	૮,૦૦૦

આચારસંહિતા મુજબના બાકી જોખમ માટેના જરૂરી અનામત ઉપરાંત મળેલ ચોખ્ખા પ્રીમિયમના ૧% જેટલું બાકી જોખમ માટેનું વધારાનું અનામત તમારે વધારવાનું છે.

અથવા

૨. (અ) મનોજ લિ. ના હિસાબોમાંથી ૨૦૧૫-૧૬ ના વર્ષ માટે તારવેલી વિગતો નીચે પ્રમાણે છે તેના (૧૦) પરથી મૂલ્યવૃદ્ધિનું પત્રક અને મૂલ્યવૃદ્ધિની વહેંચણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

	રૂ.
વેચાણ	૪૦,૫૦,૦૦૦
વેચાણ પર કમિશન	૫૦,૦૦૦
કાર્યાલયની ખરીદી	૧૫,૭૭,૦૦૦
કાર્યાલય માલનો સ્ટોક : શરૂઆતનો	૧,૦૮,૦૦૦
આખરનો	૧,૪૨,૦૦૦
તૈયાર માલનો સ્ટોક : શરૂઆતનો	૪,૦૦,૦૦૦
આખરનો	૪,૫૦,૦૦૦
જાવકમાલ ગાડી ભાડું	૧૬,૮૦૦
સ્ટાફ કલ્યાણ અંગના ખર્ચા	૨,૩૭,૪૫૦
વીમો	૩૨,૬૦૦
ભાડું અને કરવેરા	૨૫,૪૦૦
મુસાફરી ખર્ચા	૬૫,૧૫૦
જાહેરાત	૪૨,૦૦૦
મજૂરી અને પગાર	૧૦,૨૦,૦૦૦
પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ફાળો	૧,૦૦,૦૦૦
ઘસારાની જોગવાઈ	૧,૦૫,૦૦૦
આવકવેરાની જોગવાઈ	૨,૦૦,૦૦૦
ઓડિટ ફી	૨૮,૭૫૦
મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને મહેનતાણું	૧,૨૮,૦૦૦
ડિરેક્ટરોની ફી	૮૦,૦૦૦

શેરહોલ્ડરોને ડિવિડન્ડ	૮૦,૦૦૦
લોન પરનું વ્યાજ	૪૮,૦૦૦
રાખી મુકેલ કમાણી	૨,૪૦,૦૦૦
લવાજમ	૧૬,૦૦૦
છપામણી અને સ્ટેશનરી	૨૪,૨૫૦
અન્યખર્ચ	૧૭,૬૦૦

૨. (બ) એક જીવનવીમા કંપની પોતાની ચોખ્ખી જવાબદારીઓનું મૂલ્યાંકન દર બે વર્ષે કરે છે. કંપનીના (૦૪) ચોપડામાં તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ના રોજ જીવનવીમા ભંડોળ રૂા. ૪૦,૦૦,૦૦૦ છે. બે વર્ષમાં કંપનીએ પોલિસી ધારકોને રૂા. ૫૦,૦૦૦ વચગાળાનું બોનસ ચૂકવેલું હતું ૨૦૧૫-૧૬ ના વર્ષનું રૂા. ૪૦,૦૦૦ ડિવિડન્ડ ઈકિવટી શેરહોલ્ડરોને ચૂકવવાનું બાકી છે. વીમા દરના નિષ્ણાંત અધિકારી ઢારા કરેલ મૂલ્યાંકન મુજબ ચોખ્ખી જવાબદારી (તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજ) રૂા. ૩૮,૦૦,૦૦૦ નક્કી થઈ.

ઉપરની માહિતી પરથી ગણતરી કરો.

(૧) મૂલ્યાંકન પાકું સરવૈયું

(૨) વીમા ધારકોને બોનસ પેટે મળવાપાત્ર ચોખ્ખો નફો

૩. લંડન મુખ્ય ઓફિસની મુંબઈ શાખાના ચોપડે તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬ ના રોજ નીચેની બાકીઓ હતી : (૧૪)

વિગત	ઉધાર (રૂા.)	જમા (રૂા.)
સ્ટોક (૧-૧-૨૦૧૬)	૮૧,૦૦૦	-
ખરીદી અને વેચાણ	૩,૪૦,૦૦૦	૫,૬૦,૦૦૦
દેવાદારો અને લેણદારો	૧,૧૯,૦૦૦	૧,૨૭,૫૦૦
લેણીહૂંડી અને દેવીહૂંડી	૮૫,૦૦૦	૪૨,૫૦૦
મજૂરી	૨૨,૦૦૦	-
પરચુરણ ખર્ચાઓ	૮,૦૦૦	-
ભાડુ અને કરવેરા	૧૬,૦૦૦	-
વહીવટી ખર્ચા	૬૦,૦૦૦	-
બેંક સિલક	૧,૩૬,૦૦૦	-
લંડન મુખ્ય ઓફિસનું ખાતું	-	૧,૭૭,૦૦૦
ફર્નિચર	૪૦,૦૦૦	-
	૯,૦૭,૦૦૦	૯,૦૭,૦૦૦

તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬ નારોજ હાથ પર સ્ટોકની કિંમત રૂા. ૧,૭૦,૦૦૦ હતી. તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬ ના રોજ લંડન મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે મુંબઈ શાખાનું ખાતું ૨,૯૫૦ પાઉન્ડની ઉધાર બાકી દર્શાવતું હતું અને લંડન મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે ફર્નિચર ૫૭૦ પાઉન્ડની બાકી દર્શાવતું હતું.

હૂંડીયામણના દર નીચે મુજબ હતા :

તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૫ ના રોજ ૧ પાઉન્ડ = રૂા. ૯૦ હતો.

તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૬ ના રોજ ૧ પાઉન્ડ = રૂા. ૮૫ હતો.

સરેરાશ દર ૧ પાઉન્ડ = રૂા. ૮૦ હતો.

ઉપરનું કાર્યું સરવૈયું પાઉન્ડમાં રૂપાંતર કરી લંડન મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે મુંબઈ શાખાના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

અથવા

૩. એક ભારતીય કંપનીની શાખા ન્યુયોર્કમાં છે. તેનું તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજનું કાચું સરવૈયું નીચે (૧૪) મુજબ છે :

વિગત	ઉધાર (\$)	જમા (\$)
પ્લાંટ મશીનરી	૧૦,૦૦૦	-
ફર્નિચર	૪,૦૦૦	-
સ્ટોક (૧-૪-૨૦૧૫)	૬,૦૦૦	-
દેવાદારો - લેણદારો	૮,૦૦૦	૫,૦૦૦
ખરીદી - વેચાણ	૧૬,૦૦૦	૪૩,૨૦૦
મજૂરી	૪,૦૦૦	-
આવક માલ ગાડાભાડું	૧૦૦	-
પગાર	૧,૬૫૦	-
ભાડુ અને કરવેરા	૭૫૦	-
વીમો	૨૦૦	-
વેપાર ખર્ચા	૧૦૦	-
ભારતીય કંપની તરફથી મોકલેલ માલ	૫,૦૦૦	-
હાથ પર રોકડ	૩૦૦	-
બેંક સિલક	૧૦૦	-
મુખ્ય ઓફિસનું ખાતું	-	૮,૦૦૦
	૫૬,૨૦૦	૫૬,૨૦૦

વધારાની માહિતી :

(૧) પ્લાંટ અને મશીનરી પર ૧૦% અને ફર્નિચર પર ૫% ઘસારો ગણો.

(૨) ચૂકવવાનો બાકી પગાર \$ ૧૫૦

(૩) મુખ્ય ઓફિસ દ્વારા શાખાને મોકલેલ માલ રૂા. ૨,૫૬,૦૦૦

(૪) મુખ્ય ઓફિસ શાખા પાસેથી રૂા. ૫,૨૦,૦૦૦ ની લેણી રકમ દર્શાવે છે.

(૫) તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજ સ્ટોક \$ ૮,૦૦૦

(૬) તા. ૧ લી એપ્રિલ ૨૦૧૩ ના રોજ કાયમી મિલકતો ખરીદવામાં આવી હતી. વિનિમય દર ૧૬ = રૂા. ૩૬ હતો.

તા. ૧-૪-૨૦૧૫ નારોજ વિનિમય દર ૧\$ = રૂા. ૩૮

તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજ વિનિમય દર ૧\$ = રૂા. ૪૨

સરેરાશ વિનિમય દર ૧\$ = રૂા. ૪૦

ઉપરનું કાચું સરવૈયું રૂપિયામાં રૂપાંતરીતકરી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

૪. (અ) નીચેના સંબંધમાં પ્રકાશિત હિસાબોમાં જોવા મળતા આધુનિક વલણો જણાવો. (૦૬)

(૧) માળખું, વિન્યાસ અને દેખાવ (૨) ડિરેક્ટરનો અહેવાલ

(બ) અહેવાલના પ્રકારો સમજાવો. (૦૬)

અથવા

૪. (અ) નીચેના સંબંધમાં પ્રકાશિત હિસાબોમાં જોવા મળતા આધુનિક વલણો જણાવો. (૦૬)

(૧) અનુક્રમણિકા (૨) ઓડિટરનો અહેવાલ

(બ) ઉચ્ચ સંચાલકો સમક્ષ રજૂ કરવાનો અહેવાલ અને દરેક ખાતાના ઉપરી સમક્ષ રજૂ કરવાનાં (૦૬)

અહેવાલની બાબતો જણાવો.

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૨ (ગુ.મા.)

તારીખ : ૧૬/૦૩/૨૦૧૭ નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ : VI બેઠક નંબર : .....
સમય : ૦૮:૦૦ થી ૧૦:૦૦ કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુ આપેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબના ભાગરૂપે તમામ જરૂરી ગણતરી દર્શાવો.

૧. ટૂંકા પ્રશ્નો

(અ) શ્રી શ્યામકુમાર એક કોલેજમાં વ્યાયામ શિક્ષક છે. પગાર ઉપરાંત તેમની આવકની અન્ય વિગતો નીચે પ્રમાણે છે. (૦૪)

(૧) યુનિવર્સિટી દ્વારા આયોજિત રમતોત્સવમાં નિર્ણાયક તરીકે બજાવેલ ફરજો અંગે મળેલ મહેનતાણું	રૂ. ૬,૦૦૦
(૨) પતાંની રમતમાં મળેલ આવક (રમી)	રૂ. ૧,૫૦૦
(૩) પતાંની રમતમાં ગુમાવેલ રકમ (ફ્લેશ)	રૂ. ૩,૦૦૦
(૪) પોસ્ટ ઓફિસ બચત બેન્ક ખાતામાં જમા થયેલ વ્યાજ (સીંગલ)	રૂ. ૪,૦૦૦
(૫) ઘોડ દોડમાંથી થયેલ આવક (ગ્રોસ)	રૂ. ૭,૦૦૦

આકસ્મિક આવક પર મૂળ સ્થાનેથી કરકપાતનો દર ૩૦% છે.

આ. વર્ષ ૨૦૧૬-'૧૭ માટે 'અન્ય સાધનોની આવક' ના શીર્ષક હેઠળ કરપાત્ર આવક કેટલી નક્કી થઈ હશે ?

(બ) આણંદના અશ્વિને નવસારીના નરેશને એક વસ્તુ એકમદીઠ રૂ. ૨૦,૦૦૦ ના ભાવે વેચી અને તેના પર (૦૪)

૪% લેખે કેન્દ્રિય વેચાણવેરો (CST) ભર્યો અને અન્ય ખર્ચના રૂ. ૧૨૦૦ ચૂકવ્યા.

નવસારીનાં નરેશો આ માલ બારડોલીના બળવંતને રૂ. ૨૮,૦૦૦ એકમદીઠ લેખે વેચ્યો, જેના પર તેણે ૧૨.૫% લેખે વેટ ઉમેર્યો.

બારડોલીના બળવંતે આ માલ વ્યારાના વિજયને એકમદીઠ રૂ. ૩૨,૦૦૦ માં વેચ્યો અને તેના પર વેટ ૧૨.૫% વસૂલ કર્યો. તો બળવંતે કેટલો વેટ ભરવો પડશે ?

(ક) એક ભાગીદારી પેઠીનું નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-'૧૫નું નફા-નુકસાન ખાતું, ભાગીદારોનું મહેનતાણું રૂ. (૦૪)

૪,૦૦,૦૦૦ અને ભાગીદારોની મૂડી પર ૧૩% લેખે વ્યાજ રૂ. ૬,૫૦,૦૦૦ નોંધ્યા પછી રૂ. ૬૦,૦૦૦ નો ચોખ્ખો નફો દર્શાવે છે. ભાગીદારી પેઠીએ કલમ ૧૮૪ અને કલમ ૪૦(બી) ની શરતોનું પાલન કર્યું છે.

આ. વર્ષ ૨૦૧૬-'૧૭ માટે પેઠીની કરપાત્ર આવકની ગણતરી કરો.

૨. શ્રી નરેન્દ્ર, કે જેઓ બરોડાની એક પ્રાઇવેટ કંપનીમાં ડિરેક્ટર છે, તેમની નીચે મુજબની આવકના (૧૪) આધારે આકારણી વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે 'અન્ય સાધનો'ની કરપાત્ર આવકની ગણતરી કરો.

(૧) ભારતીય કંપનીના ઈક્વિટી શેર પર મળેલ ડિવિડન્ડ	રૂ. ૧૭,૦૦૦
(૨) વિદેશી કંપનીના શેર પર મળેલ ડિવિડન્ડ	રૂ. ૨૫,૦૦૦
(૩) ૭% ના કેપિટલ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ બોન્ડ્સ ઉપર મળેલ વ્યાજ	રૂ. ૬,૪૦૦
(૪) યુ.ટી.આઈ.ના યુનિટ્સ ઉપર મળેલ વ્યાજ	રૂ. ૨,૨૦૦
(૫) કંપનીના ડિરેક્ટર તરીકે મળેલ ફી અને કમિશન	રૂ. ૩૦,૦૦૦
(૬) લોટરીના ઈનામની મળેલ ચોખ્ખી રકમ	રૂ. ૩૫,૦૦૦
(૭) ૧૦% ના સ્વાતિ લિ. ના કરમુક્ત ડિબેન્ચર (TDS ૧૦%)	રૂ. ૪,૫૦,૦૦૦
(૮) ૧૦% ના સંજય લિ. ના કરમુક્ત ડિબેન્ચર પર મળેલ વ્યાજ (TDS ૨૦%)	રૂ. ૩૨,૦૦૦

(પાનું ઊલટાવો)

(૯)	કિસાન વિકાસ પત્રમાં મળેલ વ્યાજ	રૂ. ૮,૦૦૦
(૧૦)	૧૫% ના સ્મિત લિ. ના કરબાદ ડિબેન્ચર પર મળેલ વ્યાજ (TDS ૧૦%)	રૂ. ૧૮,૦૦૦
(૧૧)	૭.૫% ના સપના લિ. ના કરબાદ ડિબેન્ચર (TDS ૨૦%)	રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦
(૧૨)	પી. પી. એફ. માં જમા થયેલ વ્યાજ	રૂ. ૯,૦૦૦

ભારતીય કંપનીનાં ડિબેન્ચર ખરીદવા લીધેલ બેંક લોન પર રૂ. ૫,૦૦૦ વ્યાજ ચૂકવ્યું તેમજ ભારતીય કંપનીના શેર ખરીદવા લીધેલ બેંક લોન પર રૂ. ૩,૦૦૦ વ્યાજ ચૂકવ્યું. વિદેશી કંપનીમાં ડિપોઝીટ પર મળેલ વ્યાજને ભારતમાં હસ્તાંતર કરવા માટે બેન્કને રૂ. ૫૦૦ કમિશનના ચૂકવ્યાં. આકસ્મિક આવક પર મૂળ સ્થાનેથી કર કપાતનો દર ૩૦% છે.

અથવા

૨. શ્રી મહેન્દ્રની આવકની નીચે આપેલી વિગતો પરથી આકારણી વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ 'અન્ય સાધનોની આવક' ના શીર્ષક હેઠળની કરપાત્ર આવકની ગણતરી કરો :

(૧)	ભારતીય કંપનીના ઈક્વિટી શેર પર મળેલ ડિવિડન્ડ	રૂ. ૨૬,૦૦૦
(૨)	ભારતીય કંપનીના પ્રેફરન્સ શેર પર મળેલ ડિવિડન્ડ	રૂ. ૩૨,૦૦૦
(૩)	કારખાનાના મકાન અને યંત્રોનું સંયુક્ત ભાડું	રૂ. ૭૦,૦૦૦
(૪)	જમીન મકાન ભાડાની આવક	રૂ. ૬,૦૦૦
(૫)	ઘોડ-ઘોડમાં લાગેલ ઈનામ (ગ્રોસ)	રૂ. ૫૦,૦૦૦
(૬)	પોતાના રહેઠાણ માટે માસિક રૂ. ૫,૦૦૦ ના દરે ભાડે રાખેલ મકાનો ૧/૪ ભાગ માસિક રૂ. ૬૦૦ ના દરે પેટા ભાડે આપવાથી મળેલ આવક	રૂ. ૭,૨૦૦
(૭)	ખુલાસા વગરનાં સાધનોમાંથી મળેલ આવક	રૂ. ૫૦,૦૦૦
(૮)	લોટરીનું ઈનામ (નેટ)	રૂ. ૩૫,૦૦૦
(૯)	X Ltd. ના ૧૦% ના કરમુક્ત નોંધાયેલા ડિબેન્ચર પર મળેલ વ્યાજ (TDS ૧૦%)	રૂ. ૧૮,૦૦૦
(૧૦)	Y Ltd. ના ૧૦% કરમુક્ત ડિબેન્ચર (TDS ૨૦%)	રૂ. ૪,૦૦,૦૦
(૧૧)	Z લિ. ના ૧૫% ના કરબાદ ડિબેન્ચર પર મળેલ વ્યાજ (TDS ૧૦%)	રૂ. ૩૬,૦૦૦
(૧૨)	P લિ. ના ૭.૫% ના કરબાદ ડિબેન્ચર (TDS ૨૦%)	રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦

શ્રી મહેન્દ્રએ નીચે જણાવેલ ખર્ચા કપાત તરીકે બાદ મેળવવા માટે રજૂઆત કરી હતી :

(૧)	પ્રેફરન્સ શેરોમાં રોકાણ કરવા માટે લીધેલી લોનનું વ્યાજ	રૂ. ૬,૦૦૦
(૨)	કારખાનાનાં મકાન અને યંત્રો પર ઘસારો	રૂ. ૨૦,૦૦૦
(૩)	X લિ. ના ડિબેન્ચરમાં રોકાણ કરવા માટે લીધેલી લોનનું વ્યાજ	રૂ. ૨,૪૦૦
(૪)	લોટરીની ટિકિટો અંગેના ખર્ચા	રૂ. ૨,૧૦૦

આકસ્મિક આવક પર મૂળ સ્થાનેથી કર-કપાતનો દર ૩૦% છે.

૩. મહેશ, નરેશ અને પરેશ એક પેટીના ભાગીદારો છે. તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું (૧૪) નફા-નુકસાન ખાતું નીચે મુજબ છે :

ઉદાર	નફા-નુકસાન ખાતું		જમા
વિગત	રકમ (રૂ.)	વિગત	રકમ (રૂ.)
વેચેલ માલની પડતર	૭૧,૮૫,૦૦૦	વેચાણ	૯૯,૦૦,૦૦૦
ભાગીદારોને મહેનતાણું		ડિબેચર વ્યાજ	૯૦,૦૦૦
મહેશ ૯,૦૦,૦૦૦		(બિન ધંધાકીય રોકાણ)	
નરેશ ૧૩,૫૦,૦૦૦		લાંબાગાળાનો મૂડી નફો	૭૫,૦૦૦
પરેશ ૮૨,૫૦૦	૨૩,૩૨,૫૦૦		
આવક વેરો	૧૨,૦૦૦		
વાર્ષિક ૧૫% લેખે ભાગીદારોને			
ચૂકવેલ વ્યાજ :			
મહેશ ૮૧,૦૦૦			
નરેશ ૨૦,૨૫૦			
પરેશ ૧,૦૮,૦૦૦	૨,૦૯,૨૫૦		
અન્ય ખર્ચ	૨,૭૮,૨૫૦		
ચોખ્ખો નફો	૪૮,૦૦૦		
	૧,૦૦,૬૫,૦૦૦		૧,૦૦,૬૫,૦૦૦

અન્ય માહિતી :

- (૧) પેટીએ કલમ - ૧૮૪ અને ૪૦(B) ની જોગવાઈઓ (શરતોનું) પાલન કરેલ છે.
- (૨) પેટીએ પબ્લીક ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટમાં રૂ. ૭૨,૭૫૦/- નું દાન આપ્યું છે જેનો સમાવેશ અન્ય ખર્ચમાં થયેલો છે.
- (૩) ભાગીદારોને ચૂકવેલ મહેનતાણું અને વ્યાજ ભાગીદારીના કરાર મુજબનું છે.
- (૪) ૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૬ ના રોજ પેટીએ રૂ. ૯,૩૦૦/- નો ચૂકવવાનો બાકી વેચાણ વેરો જે પાછલું વર્ષ ૨૦૧૨-'૧૩ નો હતો તે ચૂકવ્યો. જેની ઉપરના નફા-નુકસાન ખાતામાં નોંધ થઈ નથી.
- (૫) બધા જ ભાગીદારો સક્રિય ભાગીદારો (Working Partners) છે.

ઉપરની માહિતી પરથી આ. વર્ષ ૨૦૧૬-'૧૭ માટે પેટીની કુલ આવકની ગણતરી તેમજ પેટીએ ભરવાપાત્ર આવકવેરોની ગણતરી કરો.

૩.(અ) “મૂલ્ય વર્ધિત વેરા અધિનિયમ” (વેટ) મુજબ નીચેની વિગત પરથી (૧) કુલ વેરો (૨) કુલ ટેક્ષ ક્રેડિટ (૦૬) (રિફંડ) અને (૩) સરકારને મળેલ કુલ વેરો શોધો.

ઉત્પાદક અનયે કારો માલ નીચે મુજબ ખરીદ્યો

- જય પાસેથી રૂ. ૪,૦૦૦ નો માલ ખરીદ્યો, વેટનો દર ૧૦%
- અજય પાસેથી રૂ. ૬,૦૦૦ નો માલ ખરીદ્યો, વેટનો દર ૯%
- વિજય પાસેથી રૂ. ૧૬,૦૦૦ નો માલ ખરીદ્યો, વેટનો દર ૮%

તેમણે તે માલમાંથી તૈયાર માલનું ઉત્પાદન કરી જથ્થાબંધ વેપારીને રૂ. ૬૦,૦૦૦ માં વેચ્યો, વેટનો દર ૬% ત્યાર બાદ, જથ્થાબંધ વેપારીએ તે માલ છૂટક વેપારીઓને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ માં વેચ્યો, વેટનો દર ૭% છૂટક વેપારીઓએ તે માલ ઉપભોક્તાને રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ માં વેચ્યો, વેટનો દર ૮% હતો.

૩.(બ) ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સની ભાગીદારી પેટીનું તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું નફા-નુકસાન (૦૮) ખાતું નીચે મુજબ છે. આ નફા-નુકસાન ખાતું કલમ ૧૮૪ અને ૪૦ (જી) ની જોગવાઈઓનું પાલન કરીને બનાવ્યું છે.

ઉદાર	નફા-નુકસાન ખાતું		જમા
વિગત	રકમ (રૂ.)	વિગત	રકમ (રૂ.)
ઓફિસના ખર્ચા	૨,૮૮,૦૦૦	વ્યવસાયિક ફી	૩,૬૦,૦૦૦
ઘસારો	૨,૩૨,૦૦૦	ઓડિટ ફી	૨,૭૨,૦૦૦
ભાગીદારોનું મહેનતાણું	૨,૭૫,૦૦૦	ચોખ્ખી ખોટ	૨,૧૮,૦૦૦
મૂડી પર વ્યાજ	૫૫,૦૦૦		
	૮,૫૦,૦૦૦		૮,૫૦,૦૦૦

અન્ય માહિતી :

- (૧) ઓફિસ ખર્ચ પૈકી રૂ. ૫૭,૨૫૦ મજરે મળી શકે તેમ નથી.
  - (૨) મજરે મળી શકે તેવો ઘસારો રૂ. ૩,૨૩,૧૦૦ છે.
  - (૩) ભાગીદારોની મૂડી પર વ્યાજ રૂ. ૧૭,૮૦૦ મજરે મળી શકે તેમ નથી.
- આ. વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે બુક પ્રોફિટ તથા ભાગીદારના મહત્તમ મહેનતાણાની રકમ શોધો.

૪. વિગતવાર સમજાવો. (કોઈ પણ બે)

(૧૦)

- (૧) કલમ - ૨૩૪(બી) મુજબ એડવાન્સ ટેક્સ ભરવામાં કસૂર થતાં વ્યાજ
- (૨) કલમ - ૧૮૪(બી) મુજબ લોટરી, શબ્દ વ્યૂહરચના પતાની રમત વગેરેના ઈનામની રકમમાંથી કર-કપાત
- (૩) 'મૂલ્ય વર્ધિત વેરા ધારો' મુજબ ટેક્સ ક્રેડિટ
- (૪) એડવાન્સ ટેક્સની એસેસી દ્વારા ચૂકવણી
- (૫) 'વેટ' કાયદાની કલમ-૩૨ મુજબ રિટર્નની ચકાસણી અને કામચલાઉ આકારણી

